

Sygn. akt II Ca 988/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny - Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Kuczyńska

Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

Protokolant Sekretarz sądowy Małgorzata Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa H. O. i J. O.

przeciwko M. W.

o zapłatę kwoty 17845 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 lipca 2007 roku

do dnia zapłaty

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w

Lublinie z dnia 27 czerwca 2013 roku, w sprawie II C 391/11

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I w ten sposób, że zasądza od M. W. łącznie na rzecz H. O. i J. O. kwotę 15274,10 zł (piętnaście tysięcy dwieście siedemdziesiąt cztery złote dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi od dnia 25 maja 2010 roku do dnia zapłaty i oddala powództwo w części obejmującej żądanie spełnienia zasądzonego świadczenia w sposób solidarny;

b) w punkcie III w ten sposób, że zasądza od M. W. na rzecz H. O. i J. O. kwoty po 1676,37 zł (tysiąc sześćset siedemdziesiąt sześć złotych trzydzieści siedem groszy) na rzecz każdego z, nich tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od M. W. na rzecz H. O. i J. O. kwotę 1200 zł (tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

IV. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczona część opłaty od apelacji w kwocie 364 zł (trzysta sześćdziesiąt cztery złote).

Sygn. akt II Ca 988/13

POSTANOWIENIE

Dnia 7 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny - Odwoławczy wykładzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Anna Podolska-Kojtych

Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2014 roku w Lublinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa H. O. i J. O.

przeciwko M. W.

o zapłatę kwoty 17845 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 lipca 2007 roku

do dnia zapłaty

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w

Lublinie z dnia 27 czerwca 2013 roku, w sprawie II C 391/11

postanawia:

sprostować oczywistą omyłkę w wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 6 marca 2014 roku w ten sposób, że w punkcie III tego wyroku w miejsce wyrażenia „kwotę 1200 zł (tysiąc dwieście złotych)” nakazuje wpisać wyrażenie „kwoty po 600 zł (sześćset złotych) na rzecz każdego z nich”.

Sygn. akt II Ca 988/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 21 września 2010 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego w Lublinie w dniu 22 września 2010 roku, powodowie – H. O. i J. O. wnieśli o zasądzenie od M. W. kwoty 17845 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 maja 2010 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że pozwana jest najemcą lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w L. przy ul. (...). W lipcu 2007 roku pozwana przeprowadzała remont lokalu, na podstawie zgody udzielonej przez właściciela lokalu Gminę L. i przekroczyła zakres tego remontu, co spowodowało zalanie lokalu powodów nr (...), położonego w L. przy ul. (...). W okresie bezpośrednio poprzedzającym wystąpienie szkody powodowie ponieśli znaczne nakłady na zajmowany lokal, dokonując jego generalnego remontu. Powodowie nie dokonali remontu lokalu po zalaniu, a dochodzona kwota stanowi odpowiednik wartości dokonanego tuż przed zalaniem remontu lokalu (k. 2-5).

*

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 2 grudnia 2010 roku pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego (k. 44-46).

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazała, że żądania strony powodowej są nieuzasadnione i nadmierne. Pozwana zaprzeczyła, aby ponosiła winę za zalanie mieszkania powodów; przyznała, że wykonała w styczniu 2007 roku remont lokalu mieszkalnego nr (...), jednakże wskazała, że był on dokonywany za zgodą administratora budynku przez

osoby uprawnione i nie dotyczył miejsca, w którym wystąpiła awaria. Zakwestionowała zakres uszkodzeń lokalu mieszkalnego powodów i wartość kosztów naprawy.

*

W piśmie procesowym wniesionym w dniu 1 lutego 2013 roku pełnomocnik powodów wskazał, że „modyfikuje” powództwo w ten sposób, że wnosi o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kwoty 17845 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 lipca 2007 roku do dnia zapłaty (k. 389-390).

W piśmie procesowym wniesionym w dniu 14 czerwca 2013 roku pełnomocnik powodów wskazał, że „precyzując modyfikację powództwa z dnia 31 stycznia 2013 r. wnosi o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwoty 17.845 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2007 r. do dnia zapłaty” (k. 405).

Pozwana nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie (k. 407).

*

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2013 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie:

I. zasądził od M. W. na rzecz H. O. i J. O. solidarnie kwotę 15274,10 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 maja 2010 do dnia zapłaty ;

II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądził od M. W. na rzecz H. O. i J. O. solidarnie kwotę 3352,74zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazał ściągnąć solidarnie od H. O. i J. O. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie kwotę 70,70 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych wydatków;

V. nakazał ściągnąć solidarnie od pozwanej M. W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie kwotę 419,94 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych wydatków (k. 412-412v).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 27 grudnia 2006 roku M. W. otrzymała skierowanie do zawarcia umowy najmu lokalu nr (...), położonego w L. przy ul. (...), składającego się z czterech izb o powierzchni użytkowej 48,24 m⁽²⁾, z zastrzeżeniem wykonania remontu lokalu we własnym zakresie i na własny koszt. Pozwanej został przekazany lokal wymagający remontu w zakresie wymiany armatury łazienkowej, instalacji elektrycznej, urządzenia grzewczego – kuchenki gazowej, wykładziny podłóg oraz odmalowania ścian. Przekazując lokal dokonano odczytu stanu wodomierza.

Sąd ustalił, że w styczniu 2010 roku pozwana przeprowadzała remont powyższego lokalu. Prace były wykonywane systemem gospodarczym, przy czym usługi hydrauliczne wykonywał nieodpłatnie i grzecznościowo pracownik Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. – L. C., posiadający wymagania kwalifikacyjne i świadectwo kwalifikacyjne nr (...) (...) w zakresie eksploatacji urządzeń, instalacji i sieci na stanowisku eksploatacji, wydane przez Komisję Kwalifikacyjną nr (...) (...) L.. Prace budowlane wykonywał H. P., prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wykonywania robót budowlanych, murarskich, tynkowania, posadzkarstwa, tapetowania i oblicowywania ścian.

Sąd ustalił, że w dniu 7 lutego 2010 roku dokonano odbioru prac wykonanych przez pozwaną. Pismem z dnia 8 lutego 2007 roku Zakład (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. wezwał pozwaną w trybie niezwłocznym o dostarczenie dokumentów dotyczących dokonanych zmian w zakresie robót remontowych centralnego ogrzewania – wymiany grzejników.

Sąd ustalił, że w dniu 23 lipca 2007 roku doszło do pęknięcia nypła przy pionie zimnej wody w lokalu nr (...). Powyższy nypel był usytuowany przed zaworem odcinającym wodę do mieszkania nr (...) i przed indywidualnym wodomierzem

– w części wspólnej budynku. Powyższy nypel został wymieniony przez najemcę lokalu nr (...) we własnym zakresie, bez upoważnienia ze strony administratora i bez zgody właściciela budynku.

Sąd ustalił, że wyciekająca z lokalu nr (...) woda wdzierając się kratkami wentylacyjnymi do lokali mieszkalnych położonych poniżej, w tym do lokalu nr (...), usytuowanego pod mieszkaniem pozwanej, a zajmowanego przez H. i J. małżonków O.. Woda gromadziła się na posadzce mieszkania, osiągając poziom około 20 cm od podłogi. W chwili zdarzenia powodów nie było w mieszkaniu, przebywali oni na wakacjach. Sąsiadka I. K. powiadomiła administrację budynku oraz zakład pracy powodki o zaistniałym wycieku wody. Po około 1,5 godziny na miejscu zjawili się krewni powodów – M. N. i E. M., którzy przez około trzy godziny usuwali zalegającą w mieszkaniu wodę, wynieśli na balkon dywany i podnieśli meble, w mieszkaniu pozostawili otwarte okna.

Sąd ustalił, że na skutek zalania w mieszkaniu powodów doszło do wypaczenia parkietu w trzech pokojach, wypaczenia i popękania trzech sztuk drzwi wewnętrznych, zalania podwieszanego sufitu i uszkodzenia instalacji elektrycznej w łazience. W dwóch pokojach na ścianach pojawił się grzyb. Aby przywrócić mieszkanie do stanu sprzed zaistnienia szkody należy:

- w pokoju z balkonem wykonać cyklinowanie i lakierowanie parkietu, likwidację zacieków na ścianach, szpachlowanie miejsc po zaciekach, dwukrotne malowanie ścian, wymianę skrzydła drzwiowego,
- w pokoju prawym dokonać: wymiany parkietu na nowy z cyklinowaniem i lakierowaniem, likwidacji zacieków na ścianach ze szpachlowaniem miejsc po zaciekach, dwukrotnego malowania ścian, wymiany skrzydła drzwiowego,
- w łazience wymienić sufit podwieszany z płyty gipsowo – kartonowej wraz z pomalowaniem na biało, wymienić transformator i oświetlenie sufitowe oraz skrzydło drzwiowe,
- w przedpokoju wymienić mozaikę dębowo – jesionową wraz z cyklinowaniem i lakierowaniem, zlikwidować zacieki na ścianach i suficie, zaszpachlować miejsca po zaciekach, dwukrotnie pomalować ściany i sufit,
- w kuchni wymienić mozaikę dębowo – jesionową wraz z cyklinowaniem i lakierowaniem, zlikwidować zacieki na ścianach i suficie, zaszpachlować miejsca po zaciekach, uzupełnić odspojoną gładź gipsową na suficie, dwukrotnie pomalować ściany i sufit.

Dodatkowo należy usunąć materiały z rozbiórki poprzez załadunek do kontenerów na odpady i dokonać ich wywozu. Koszt prac remontowych na bazie średnich ogólnopolskich cen materiałów budowlanych i sprzętu oraz średnich stawek za 1 m² prac wynosi 15274,10 zł brutto.

Sąd ustalił, że bezpośrednio przed zdarzeniem powodowie wykonali generalny remont przedmiotowego lokalu mieszkalnego, obejmujący wymianę okien, drzwi, podłóg i odświeżenie ścian.

Sąd wskazał, że pismem z dnia 4 maja 2010 roku powodowie wezwali pozwaną do zapłaty kwoty 23845 zł tytułem naprawienia szkody wywołanej w lipcu 2007 roku zalaniem zajmowanego przez nich lokalu mieszkalnego, w terminie 14 dni od dnia doręczenia pisma. Powyższe pismo zostało doręczone pozwanej w dniu 10 maja 2010 roku.

Sąd ustalił, że w odpowiedzi na powyższe pismo pozwana przyznała, że prace remontowe w jej lokalu były wykonywane systemem gospodarczym, bez udziału „firm” profesjonalnie zajmujących się świadczeniem tego rodzaju usług. Bezpośrednio po zalaniu skontaktowała się z powodami oferując im naprawę szkód, jednakże wyliczenia powodów okazały się dla niej za wysokie.

Sąd ustalił, że w dniu 30 czerwca 2010 roku powodowie wezwali pozwaną do próby ugodowej w sprawie naprawienia szkody majątkowej z powodu zalania mieszkania, gdzie wartość roszczenia określili na sumę 17845 zł. Na posiedzeniu w dniu 12 sierpnia 2010 roku nie doszło do zawarcia ugody.

Sąd ustalił, że pismem z dnia 7 września 2010 roku powodowie ponownie wezwali pozwaną do zapłaty kwoty 17845 zł, stanowiącej równowartość szkody poniesionej przez powodów w wyniku zalania lokalu przez pozwaną, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania. Powyższe wezwanie zostało pozwanej doręczone w dniu 9 września 2010 roku. W odpowiedzi pełnomocnik pozwanej wskazał, że do zalania mieszkania powodów doszło na skutek awarii spowodowanej „pęknięciem nypla przy pionie zimnej wody poza lokalem mieszkalnym pozwanej, za co nie ponosi ona odpowiedzialności”.

Sąd ustalił, że w dniu 12 marca 1998 roku Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w L. przy ul. (...) podjęła uchwałę nr (...) w sprawie ustalenia granic nieruchomości wspólnej, w treści której wskazano, że do części wspólnej należy instalacja wodociągowa od pierwszego zaworu za wodomierzem głównym w budynku do pierwszego zaworu odcinającego (włącznie z zaworem) liczonego od pionu. Indywidualne wodomierze nie wchodzą do części wspólnej budynku.

Sąd ustalił, że powodowie nie przeprowadzili remontu mieszkania po zdarzeniu z dnia 23 lipca 2007 roku, a jedynie osuszyli lokal. H. O. i J. O. nie posiadali ubezpieczenia od skutków zalania mieszkania. Podobnie pozwana M. W. nie zawarła umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza lokalu mieszkanego.

Sąd Rejonowy wskazał dowody, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych. Sąd uznał za wiarygodne dowody z dokumentów, których prawdziwość nie budziła wątpliwości Sądu i dowody te nie były kwestionowane przez strony.

Sąd wskazał, że dał wiarę zeznaniom przesłuchanych w sprawie świadków oraz powodów, albowiem ich zeznania są konsekwentne, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, a w zestawieniu z dowodami z dokumentów tworzą logiczną całość. Wskazane osoby – M. P., S. G., J. L., A. M. (1), M. N., E. M., I. K., H. O. i J. O. złożyły zeznania na okoliczność poczynionych ustaleń co do przyczyn zalania lokalu powodów i zakresu stwierdzonych uszkodzeń, zaś H. P. i L. C. co do zakresu wykonywanego u pozwanej remontu. Wprawdzie świadek J. L. wskazała, że ślady „stania wody znajdowały się do wysokości 50 cm na ścianach”, jednakże nie może stanowić to okoliczności dyskredytującej wiarygodność świadka, albowiem świadek mogła takiego szczegółu nie zapamiętać po upływie 4 lat od zdarzenia. Po okazaniu świadkowi notatki służbowej z karty 12 akt sprawy potwierdziła ona, że treść notatki odzwierciedlała stan lokalu zastany przez przedstawicieli administratora. Natomiast zeznania świadka A. M. (2) niewiele wnoszą do sprawy, albowiem zakres uszkodzeń lokalu nr (...) zna jedynie z relacji powodów. Jej lokal mieszkalny również ucierpiał podczas zdarzenia z dnia 23 lipca 2007 roku, jednakże zaspokojenie swoich roszczeń uzyskała od ubezpieczyciela.

Zdaniem Sądu nie są natomiast wiarygodne zeznania pozwanej, w części, w której zaprzecza ona jakiegokolwiek ingerencji w części wspólne instalacji wodnej. Przede wszystkim należy wskazać, że na okoliczność powstania szkody – zalania lokalu – został spisany protokół w dniu 23 lipca 2007 roku, w treści którego inspektor do spraw technicznych Zakładu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. stwierdził, że przyczyną zalania lokalu powodów był wyciek wody wywołany pęknięciem nypla przy pionie zimnej wody w lokalu nr (...) – lokalu zajmowanego przez pozwaną. Stanowi to okoliczność bezsporną pomiędzy stronami.

Sąd wskazał, że świadek A. M. (1) widział uszkodzony nypel i zeznał, że tego rodzaju nypel, jaki był zastosowany w instalacji zimnej wody, jest montowany w instalacjach gazowych, a dodatkowo był on zbyt mocno wkręcony w trójkąt pionu i nie wytrzymał ciśnienia wody. N. był zamontowany przed wodomierzem, przed zaworem odcinającym dopływ wody do lokalu mieszkalnego, jest to obszar części wspólnych budynku, gdzie lokatorowi nie wolno w żadnym zakresie ingerować, nie jest to bowiem część zajmowanego lokalu przez pozwaną. Uprawnienia do wymiany części mają jedynie administracja. Jednocześnie świadek A. M. (1) kategorycznie zaprzeczył, aby nastąpiła ingerencja w części wspólnej instalacji wodnej przez poprzedniego lokatora, albowiem zostałyby to odnotowane w protokole odbioru lokalu. Brak jest również podstaw do przyjęcia, aby taka ingerencja zaszła przed odbiorem prac w dniu 7 lutego 2007 roku, albowiem z pewnością miałyby to odzwierciedlenie w treści protokołu. Dodatkowo pracujący przy robotach hydraulicznych L. C. zaprzeczył, aby dokonywał wymiany nypla. Pozwana więc osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich dokonała ingerencji w części wspólne instalacji wodnej, dokonując w sposób zabroniony i wadliwy wymiany nypla. Takie wnioskowanie jest uzasadnione również faktem, że do powyższej instalacji, co jest wiadome każdemu

użytkownikowi mieszkania, dostęp możliwy jest jedynie z wnętrza lokalu poprzez otwór rewizyjny. Tym samym bez wiedzy i zgody pozwanej nie doszłoby do wymiany powyższego elementu.

Sąd wskazał, że nie zasługuje również na uwzględnienie przyjęta przez pozwaną linia obrony, jakoby nypel nie był wymieniany i na skutek zużycia eksploatacyjnego uległ pęknięciu.

Przeczy temu już sama treść pisma składanego przez pozwaną – odwołania do (...) Spółki Akcyjnej w sprawie szkody u innego lokatora tego budynku – A. M. (2). M. W. w piśmie z dnia 12 listopada 2007 roku wskazała co do okoliczności zaistnienia szkody z dnia 23 lipca 2007 roku, że wadliwym elementem okazał się „nówka śrubunek” od głównego pionu. Skoro pozwana, jak utrzymuje, nie ingerowała w instalacje, to nie mogła wiedzieć jakiego rodzaju „śrubunek” został zamontowany. Nie można pominąć również faktu, że pozwana bez żadnych zastrzeżeń złożyła podpis pod notatką służbową z dnia 13 lutego 2008 roku, sporządzoną na okoliczność montażu wodomierzy w lokalu mieszkalnym nr (...) w budynku przy ul. (...), w treści której ustalono, że instalacja przed zaworami do pionów wodnych na ciepłą wodę i zimną wodę została wymieniona przez najemcę lokalu wraz z zaworami.

Sąd wskazał, że dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie ma natomiast znaczenia, ani wiążącego charakteru decyzja (...) Spółki Akcyjnej w przedmiocie odstąpienia od wystąpienia z roszczeniem regresowym wobec pozwanej.

Sąd wskazał, że co do zasady podziela wnioski i argumenty zawarte w opinii biegłej z zakresu budownictwa B. W.. Jedynie gdy chodzi przyjętą stawkę za prace remontowe, to biegła w opinii zasadniczej w sposób nieuzasadniony przyjęła stawki dla roboczo-godzin dla robót ogólnobudowlanych i remontowych, a nie dla 1 m² poszczególnych prac. Aby przywrócić mieszkanie do stanu sprzed szkody powodowie będą musieli wykonać prace remontowe przy użyciu „firm” świadczących usługi z zakresu określonych prac, które posługują się cennikami obowiązującymi w danej grupie robót i okolicznością powszechnie wiadomą jest stosowanie stawek za metr kwadratów wykonanej usługi, a nie roboczogodzin. Stąd też za miarodajne dla ustalenia wartości szkody należy uznać stawki obowiązujące za metr kwadratowy w zakresie określonych usług, co do których biegła sporządziła opinię uzupełniającą, załączając fotografie prezentujące aktualny stan lokalu mieszkalnego powodów.

Sąd wskazał, że wszystkie uszkodzenia powstałe na skutek zalania lokalu mieszkalnego powodów i stwierdzone przez biegłą znajdują swoje potwierdzenie w treści protokołu sporządzonego przez administratora. Biegła wskazała, że mechanizm rozchodzenia się wody nie polegał jedynie na jej wypływaniiu poprzez kratkę wentylacyjną, ale również na rozchodzeniu się po ścianach, albowiem woda wypływała pod ciśnieniem. Drzwi wewnętrzne nie mogą zostać naprawione, ponieważ charakter ich uszkodzenia – wypaczenie – nie pozwoli na przywrócenie do stanu poprzedniego.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawę odpowiedzialności za szkodę spowodowaną zalaniem lokalu położonego niżej z lokalu znajdującego się na wyższej kondygnacji stanowi przepis art. 415 k.c.

Sąd Rejonowy omówił przesłanki odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym i wskazał, że wyniki postępowania dowodowego w sposób jednoznaczny przemawiają za przyjęciem, że pozwana M. W. dokonała osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich ingerencji w części wspólne budynku mieszkalnego – znajdujące się poza jej lokalem, to jest w instalację wodną, poprzez samowolną wymianę nypla znajdującego się przed zaworem odcinającym wodę do lokalu mieszkalnego.

Sąd wskazał, że w przypadku powierzenia wykonania czynności innej osobie odpowiedzialność pozwanej opiera się na przepisie art. 429 k.c. Żadna z okoliczności ekskulpujących, wskazanych w treści przepisu, nie została wykazana przez pozwaną. Wprawdzie podnosiła ona, że remont powierzyła osobie, która w zakresie swej działalności zawodowej trudni się wykonywaniem takich czynności, to jest L. C., jednakże zarówno L. C., jak i pozwana kategorycznie zaprzeczyli, aby ten dokonał wymiany przedmiotowego nypla, a w kontekście dokonanych ustaleń, w szczególności zeznań świadka A. M. (1), brak jest podstaw do takiego wnioskowania.

Sąd wskazał, że pęknięcie nypla spowodowało zalanie i zniszczenia w lokalu powodów, co stanowi okoliczność bezsporną. Istotne jest, że został użyty nypel nie przeznaczony do instalacji wodnych, a gazowych. Powyższa część

nie została zachowana po usunięciu awarii w lokalu pozwanej i biega nie miała możliwości jego obejrzenia. W tym miejscu należy stwierdzić, że skoro pozwana utrzymywała, że nie dokonywała ingerencji w części wspólne instalacji wodnej i nypel pękł z powodu zużycia eksploatacyjnego, to w myśl art. 6 k.c., powinna te okoliczności udowodnić w niniejszym postępowaniu. W tym zakresie ciężar dowodu, spoczywał na pozwanej, która była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Nie można pominąć również faktu, że działanie pozwanej miało charakter bezprawny, gdyż zgodnie z § 20 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 sierpnia 1999 roku w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych wszelkie zmiany instalacji w lokalu dokonywane w czasie jego użytkowania wymagają pisemnej zgody właściciela budynku. Bezsporne natomiast jest, że pozwana w zakresie dokonanej ingerencji, taką zgodą nie dysponowała.

Sąd wskazał, że stwierdzone w toku postępowania dowodowego uszkodzenia w lokalu powodów, a opisane w ustaleniach stanu faktycznego poczynionych przez Sąd, pozostają w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem z dnia 23 lipca 2007 roku, co jednoznacznie potwierdza treść opinii biegłej B. W..

Uznając odpowiedzialność pozwanej za zaistniałą szkodę z dnia 23 lipca 2007 roku, Sąd zasądził na rzecz powodów solidarnie kwotę odszkodowania – 15274,10 zł, wynikającą z ostatniej opinii uzupełniającej biegłej B. W..

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c. i wskazał, że pozwana otrzymała wezwanie do zapłaty w dniu 10 maja 2010 roku, w treści którego został określony czternastodniowy termin na uiszczenie należności w kwocie 23845 zł. Żądanie zasądzenia odsetek jest więc zasadne od dnia 25 maja 2010 roku do dnia zapłaty.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepisy art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 100 zd. 1 k.p.c.

Na podstawie art. 83 ust. 2 i art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał ściągnąć, w stosunku do obciążającego strony udziału w kosztach procesu: od powodów H. O. i J. O. solidarnie kwotę 70,70 zł, a od pozwanej M. W. 419,94 zł tytułem nieuiszczonych wydatków.

*

Od wyroku Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 27 czerwca 2013 roku apelację wniosła M. W., zaskarżając wyrok w części obejmującej rozstrzygnięcia zawarte w punktach I, III i V.

Pozwana zarzuciła:

„I. Sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na błędnym przyjęciu, że:

1. pozwana M. W. wymieniła we własnym zakresie nypel, co doprowadziło do awarii instalacji wodociągowej w dniu 23 lipca 2007 roku, podczas gdy w styczniu 2007 roku wymieniała ona tylko wodomierz a potem nie przeprowadzała żadnych remontów,
2. pozwana wymieniła nypel, chociaż technik budownictwa A. M.zeznał: „Protokół odbioru prac był z dnia 7 lutego 2007 roku, od tego czasu ten nypel tam był. W protokole odbioru nie wskazano, że jest użyty niewłaściwy nypel” (s. 5 protokołu rozprawy z dnia 1 marca 2011 roku),
3. szkoda wyrządzona zalaniem lokalu przy ul. (...) w L. wynosi aż 15.274,10 zł, podczas gdy faktycznie jest to suma znacznie niższa, zaś wiele z uszkodzonych przedmiotów nie wymaga wymiany na nowe a jedynie naprawy, która jest o wiele tańsza a daje te same efekty.

II. Niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności:

1. dlaczego pomimo istnienia w instalacji wodociągowej niewłaściwego nypla, Zakład (...) Sp. z o. o. nie wskazywał tej nieprawidłowości i przekazała pozwanej lokal w takim stanie dnia 27 grudnia 2006 roku,
2. dlaczego Zakład (...) Sp. z o. o. odebrał lokal po wykonaniu prac remontowych dnia 7 lutego 2007 roku pomimo istnienia niewłaściwego nypla w instalacji wodociągowej,
3. kto i kiedy zastosował w instalacji wodociągowej wadliwy nypel z mosiądzu,
4. czy rozmiar powstałych szkód w związku z awarią byłby mniejszy, gdyby natychmiast przystąpiono do likwidacji skutków zalania mieszkania, a nie po kilku tygodniach, i o jakie wartości.

III. Naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 kpc przez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów wyrażającą się w nieobdarzeniu atrybutem wiarygodności wyjaśnień pozwanej M. W. w zakresie, w jakim twierdziła, że nie wymieniała nypla w instalacji wodociągowej ani osobiście, ani przy pomocy osób trzecich”.

Powódka wniosła:

- „1. o zmianę przedmiotowego wyroku w zaskarżonej części, to jest w pkt. I, III, V przez oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powodów H. O. i J. O. solidarnie na rzecz pozwanej M. W. kosztami procesu w całości,
2. ewentualnie o uchylenie tego wyroku w zaskarżonej części, to jest w pkt. I, III, V i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego, jako części kosztów procesu”¹ (k. 428-432).

*

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powodów wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 450-454).

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik pozwanej popierał apelację i wniósł o zasądzenie kosztów za drugą instancję (k. 482v).

Pełnomocnik powodów wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie kosztów za drugą instancję (k. 482v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanej jest zasadna tylko częściowo i to nie z przyczyn wskazanych w jej treści, jako zarzuty apelacyjne.

W rozpoznawanej sprawie doszło do naruszenia prawa materialnego przez Sąd Rejonowy. Pomimo braku takiego zarzutu w apelacji Sąd Okręgowy, jako sąd odwoławczy, w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę naruszenie prawa materialnego przez Sąd pierwszej instancji, nawet bez powołania się na nie stron².

Naruszenie prawa materialnego przez Sąd pierwszej instancji wyrażało się w niezastosowaniu przez ten Sąd przepisu art. 369 k.c. i zasądzeniu na rzecz powodów świadczenia w sposób solidarny, pomimo że brak jest podstawy prawnej, która uzasadniałaby zasądzenie świadczenia w taki właśnie sposób.

Przepis art. 369 k.c. stanowi, że zobowiązanie jest solidarne, jeżeli to wynika z ustawy lub z czynności prawnej.

Brak jest przepisu ustawy, który przewidywałby uprawnienie kilku poszkodowanych czynem niedozwolonym do solidarnego otrzymania świadczenia odszkodowawczego. Przepis art. 441 § 1 k.c. dotyczy jedynie solidarnej

odpowiedzialności kilku osób ponoszących odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, nie zaś uprawnień kilku poszkodowanych.

Nie ma również żadnych wątpliwości co do tego, że strony rozpoznawanej sprawy nie zawarły jakiejkolwiek umowy, z której wynikałoby zobowiązanie zapłaty przez pozwaną na rzecz powodów dochodzonej kwoty i to zapłaty w sposób solidarny.

W rozpoznawanej sprawie wierzytelność w kwocie 15274,10 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 25 maja 2010 roku do dnia zapłaty przysługuje wspólnie obu powodom, gdyż wchodzi ona w skład majątku objętego ich wspólnością majątkową małżeńską. Wierzytelność tę należało zatem zasądzić łącznie na rzecz obojga powodów.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił częściowo zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I w ten sposób, że zasądził od M. W. łącznie na rzecz H. O. i J. O. kwotę 15274,10 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 25 maja 2010 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo w części obejmującej żądanie spełnienia zasądanego świadczenia w sposób solidarny;

b) w punkcie III w ten sposób, że zasądził od M. W. na rzecz H. O. i J. O. kwoty po 1676,37 zł na rzecz każdego z nich tytułem zwrotu kosztów procesu.

Koszty procesu za pierwszą instancję podlegały zasądzeniu w równych częściach na rzecz każdego z powodów. Nie ma podstaw do zasądzenia zwrotu kosztów na rzecz powodów w sposób solidarny, jak również przenoszenia na rozstrzygnięcie z tytułu kosztów należnych kilku powodom zasad obowiązujących przy spełnieniu świadczenia materialnoprawnego.

*

W pozostałej części apelacja pozwanej jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nie jest zasadny wniosek apelacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Wprawdzie wniosek ten został zgłoszony jako wniosek ewentualny, ale, jako dalej idący, wymaga omówienia w pierwszej kolejności.

Z przepisów art. 386 § 2 i 4 k.p.c. wynika, że uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić tylko w razie stwierdzenia nieważności postępowania, w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Dodatkową podstawę prawną uchylenia wyroku stanowi przepis art. 505¹² § 1 k.p.c., mający zastosowanie w postępowaniu uproszczonym. Przepis ten stanowi, że jeżeli sąd drugiej instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania.

W ocenie Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie nie zachodzi żadna ze wskazanych wyżej podstaw uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. Postępowanie przed Sądem pierwszej instancji nie jest dotknięte nieważnością. Sąd ten rozpoznał istotę sprawy, analizując zasadność żądania pozwu z punktu widzenia okoliczności faktycznych przytoczonych jako podstawa faktyczna powództwa i rozpoznając zarzuty podniesione przez pozwaną. Wydanie wyroku przez Sąd Okręgowy nie wymaga również przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, ani też nawet uzupełniania, czy powtarzania postępowania dowodowego.

Sprawa niniejsza nie podlegała również rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym.

Należy także zwrócić uwagę, że pozwana nie przytacza w apelacji zarzutów, których uwzględnienie mogłoby skutkować uchYLENIEM zaskarżonego wyroku.

÷

Nie są uzasadnione zarzuty podniesione w apelacji.

Na wstępie należy wskazać, że Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ponowne szczegółowe przytaczanie tych ustaleń oraz rozważań w zakresie oceny dowodów jest zbędne.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz dokonaną przez ten Sąd ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Nie jest uzasadniony zarzut przytoczony w punkcie I części wstępnej apelacji. Powyższą ocenę należy uzupełnić o przypomnienie, że zarzut sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego ma rację bytu wówczas, gdy zachodzi sprzeczność pomiędzy ustaleniami faktycznymi sądu a dowodami, które sąd ten uznał za wiarygodne. W sytuacji, gdy określony dowód czy dowody nie zostały uznane przez sąd za wiarygodne, a strona lub uczestnik postępowania uważa, że ocena ta nie jest trafna i, że dowody te powinny stanowić podstawę ustaleń faktycznych w danej sprawie, podnoszenie zarzutu sprzeczności ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego jest bezprzedmiotowe, gdyż sprzeczność taka w rzeczywistości nie zachodzi. W takiej sytuacji zarzuty strony lub uczestnika postępowania powinny dotyczyć przebiegu postępowania dowodowego lub oceny dowodów. W przypadku uznania takich zarzutów za zasadne odmienna ocena materiału dowodowego przez sąd drugiej instancji może prowadzić do odmiennych ustaleń faktycznych niż dokonane przez sąd pierwszej instancji. Odmienne ustalenia faktyczne nie są wówczas wynikiem przyjęcia, że zachodziła sprzeczność pomiędzy zebrany materiałem a przeprowadzonymi dowodami, ale są konsekwencją uznania za wiarygodne tych dowodów, które nie stanowiły podstawy ustaleń sądu pierwszej instancji, gdyż zostały uznane przez ten sąd za niewiarygodne lub też nie zostały przyjęte za podstawę ustaleń z innych przyczyn.

Pozwana w apelacji nie odnosi się w ogóle do dwóch istotnych dowodów, a mianowicie do wskazanego przez Sąd pierwszej instancji pisma z dnia 12 listopada 2007 roku, skierowanego do (...) Spółki Akcyjnej oraz do notatki służbowej z dnia 13 lutego 2008 roku.

W pierwszym dokumencie, którego autorem była sama pozwana, M. W. powołuje się na to, że „śrubunek” był nowy, a zatem ma wiedzę o tym, że uszkodzony element został zainstalowany niedługo przed awarią. Pozwana podkreśla przy tym, że wyciek nie nastąpił podczas remontu, lecz pięć miesięcy po jego przeprowadzeniu. Nawiązuje zatem do przeprowadzanego remontu. Charakterystyczne jest przy tym, że pozwana nie twierdzi, iż to nie ona sama zainstalowała przedmiotową część lub też, że nie na jej zlecenie dokonano zainstalowania przedmiotowej części.

Drugim charakterystycznym dowodem jest notatka służbowa z dnia 13 lutego 2008 roku (k. 75). W dokumencie tym, w ustępie zatytułowanym „Treść ustaleń”, zapisano, że „instalacja przed zaworami do pionów wodnych na cw. i zw. została wymieniona przez najemcę lokalu, wraz z zaworami”³. Z adnotacji tej wynika, że najemca wymienił nie tylko instalację przed zaworami do pionów wodnych ciepłej i zimnej wody, ale również same zawory. Powyższej adnotacji M. W. nie kwestionowała, podpisując omawiany dokument. Wymiana zaworów musiała się łączyć z koniecznością odciążenia dopływów wody do pionów wodnych, gdyż bez tego wymiana zaworów nie byłaby możliwa.

Wskazane wyżej dokumenty stanowią punkt odniesienia dla oceny wiarygodności wyjaśnień i zeznań M. W. i nie pozwalają uznać twierdzeń pozwanej za wiarygodne. W szczególności należy wskazać, że musiała zatem zaistnieć sytuacja, że w czasie, w którym lokal pozostawał już do dyspozycji pozwanej, nastąpiło jednak chwilowe zamknięcie dopływu wody do pionu wodnego, w tym celu, aby dokonać wymiany elementu, który później uległ uszkodzeniu.

Nie jest zatem uzasadniony zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w odniesieniu do oceny wiarygodności zeznań M. W.. Jeżeli sąd odwoławczy stwierdzi, że z określonego materiału dowodowego sąd pierwszej instancji wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Ocena dowodów przeprowadzona przez sąd może być natomiast skutecznie podważona, jako nieodpowiadająca wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. tak zwanej zasadzie swobodnej oceny dowodów, tylko w przypadku, gdy sąd wyprowadza z zgromadzonego materiału dowodowego wnioski sprzeczne z zasadami logiki lub zasadami doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych. Uprawnienie sądu drugiej instancji do dokonania odmiennych ustaleń bez ponowienia dowodów z zeznań świadków, czy też z przesłuchania stron, jest dopuszczalne i uzasadnione, ale w szczególności wówczas, gdy dowody te mają jednoznaczną wymowę, a ocena sądu pierwszej instancji jest oczywiście błędna. Same, nawet poważne, wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez Sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice określone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez Sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska⁴.

÷

Oczywiście bezzasadny jest zarzut przytoczony w punkcie II części wstępnej apelacji.

W aktualnym stanie prawnym czynienie Sądowi pierwszej instancji zarzutu niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy należy uznać co do zasady za niedopuszczalne. Przepis art. 3 § 2 zd. 1 k.p.c., który stanowił, że sąd powinien dążyć do wszechstronnego zbadania wszystkich istotnych okoliczności sprawy i do wyjaśnienia rzeczywistej treści stosunków faktycznych i prawnych, został uchylony z dniem 1 lipca 1996 roku na podstawie art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 marca 1996 roku o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 189 ze zm.).

Aktualnie to strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. (art. 3 k.p.c.). Do strony należy również określenie rodzaju, zakresu i podstawy faktycznej żądania lub zarzutu.

Tylko w ściśle określonych przez ustawę kategoriach spraw sądowych, w których na sąd został nałożony obowiązek działania w określonym zakresie z urzędu, możliwe jest postawienie sądowi zarzutu, że sąd ten nie wyjaśnił wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia. Rozpoznawana sprawa do takich spraw jednak nie należy.

W związku z powyższym należy uznać, że to pozwana powinna przedstawić dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodziła skutki prawne. Na pozwaną spoczywał formalny obowiązek dowodzenia swoich twierdzeń.

Ciężar dowodu okoliczności faktycznych uzasadniających odpowiedzialność M. W. spoczywał na powodach, zgodnie z ogólną zasadą rozkładu dowodu w znaczeniu materialnym (art. 6 k.c.). Powodowie, realizując formalny obowiązek dowodzenia (art. 232 k.p.c.), przedstawili dowody potwierdzające wystąpienie okoliczności faktycznych uzasadniających przyjęcie, że pozwana ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną powodom czynem niedozwolonym. Jeżeli pozwana chciała przedstawić dowody na okoliczności przeciwne, to – zgodnie z obowiązkiem dowodzenia swoich twierdzeń (art. 232 k.c.) – powinna takie dowody wskazać.

Powoływanie się przez pozwaną na protokół odbioru prac z dnia 7 lutego 2007 roku nie jest wystarczające do udowodnienia, że uszkodzony element instalacji wodnej nie był przez nią albo na jej zlecenie wykonywany. W świetle wskazanych wyżej dowodów z dokumentów, które podpisała sama pozwana, należy przyjąć, że albo odbiór lokalu mieszkalnego w dniu 7 lutego 2007 roku został przeprowadzony w taki sposób, że nie zwrócono uwagi, że w czasie

remontu został wymieniony nypel (na niewłaściwy), albo też, że nypel ten został wymieniony później (po odbiorze lokalu).

÷

Nie są uzasadnione zarzuty apelacji dotyczące wysokości szkody i zasądzonego na rzecz powodów odszkodowania. Zarzuty dotyczące rozmiarów szkody są ogólnikowe i opierają się jedynie na przedstawieniu przez pozwaną własnych twierdzeń w tym zakresie.

Jeżeli chodzi o ewentualne przyczynienie się powodów do zwiększenia szkody, to ciężar udowodnienia faktów w tym zakresie spoczywał na pozwanej. Pozwana nie udowodniła, że powodowie przyczynili się do zwiększenia szkody oraz jaki miałyby być zakres tego przyczynienia, w szczególności w zakresie jakich szkód częściowych.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, należało oddalić apelację w tej części, w której nie została uwzględniona.

*

Na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od M. W. na rzecz H. O. i J. O. kwoty 600 zł na rzecz każdego z nich tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

W związku z tym, że apelacja pozwanej została oddalona prawie w całości, pozwana jest stroną przegrywającą sprawę w całości w postępowaniu odwoławczym. Powinna zatem zwrócić powodom poniesione w tym postępowaniu koszty. Koszty te obejmują wynagrodzenie pełnomocnika procesowego pozwanego, ustalone według stawki minimalnej na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490 – tekst jednolity).

*

Na podstawie art. 113 ust. 1 (a contrario) ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 90 z 2010 roku, poz. 594 – tekst jednolity ze zmianami) Sąd Okręgowy przejął na rachunek Skarbu Państwa nie uiszczoną część opłaty od apelacji w kwocie 364 zł. W związku z tym, że apelacja pozwanej została oddalona w całości, a pozwana była zwolniona od wskazanej części opłaty, brak jest podmiotu, który mógłby zostać obciążony obowiązkiem uiszczenia tej części opłaty na rzecz Skarbu Państwa.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

1 Przytoczono dosłowne brzmienie zarzutów i wniosków apelacyjnych, z zachowaniem zastosowanej pisowni i interpunkcji.

2 Por.: wyrok SN z dnia 15 maja 2001 roku, I CKN 350/00, Lex nr 52667; postanowienie SN z dnia 4 października 2002 roku, III CZP 62/02, OSN C 2004, z. 1, poz. 7; wyrok z dnia 11 marca 2004 roku, V CK 328/03, Lex nr 183779; wyrok SN z dnia 14 lipca 2004 roku, IV CK 544/03, Lex nr 116591; wyrok SN z dnia 24 czerwca 2005 roku, V CK 704/04, Lex nr 180875; wyrok SN z dnia 25 sierpnia 2004 roku, I PK 22/03, OSN P 2005, z. 6, poz. 80; uchwała SN z dnia 31 stycznia 2008 roku, III CZP 49/07, OSN C 2008, z. 6, poz. 55.

3 Przytoczono dosłowne brzmienie zapisu.

4 Wyrok SN z dnia 21 października 2005 roku, III CK 73/05, Lex nr 187032.